

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL
IYUN/6-SON, II-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyun.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING LIKVIDLILIGINI TA'MINLASH MASALALARI.....	10
Bauyetdinov M.J.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH STRATEGIYASI.....	18
Usmanova Zumrad Islamovna, Xasanova Yulduz Kayumovna	
TOKLI O'TKAZGICHLARDA MAGNIT MAYDON INDUKSIYASINING NAZARIY TAHLILI	23
O'ngboyev Anvar, Umarov Uyg'un, Dusiyorov Jaxongir, Jonimqulov Mirtemur	
QISHLOQ XO'JALIGIDA SUV RESURSLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	30
Akbarova Shaxnoza Yakub qizi	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA ASALARICHILIK TARMOG'I SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT QO'LLAB-QUVVATLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	33
Farmanov Jonibek Ziyadullayevich	
BILVOSITA SOLIQLARNI MA'MURIY BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	38
Mansurova Arofatxon Shavkat qizi	
BANKLARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI XALQARO USULLAR VA MEZONLAR ASOSIDA BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	43
G'aybulloyev Suxrob Odil o'g'li	
IDEMPOTENT O'LCHOVLAR SIMPLEKSIDA ANIQLANGAN CHIZIQLI OPERATORLAR DINAMIKASINING EKOLOGIK MODELLASHTIRISHDAGI TATBIQI	50
Karimov Muzaffar Musaxonovich, Karimova Shalola Musayevna	
BANKLARARO LIKVIDLILIKNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKT VA BIG DATA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	56
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
BANKLARDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMAT KO'RSATISH SIFATINI OSHIRISH	60
Asemova Rano Jabbarbergenovna	
ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН НА ОСНОВЕ СЦЕНАРНОГО АНАЛИЗА РАЗВИТИЯ АПК.....	66
Ли Марина Рудольфовна	
POLIMER VA UGLEROD NANOTOLALI MODIFIKATORLAR ASOSIDA BITUM KOMPOZITSIYALARINING REOLOGIK, MIKROTUZILMAVIY VA ADGEZION XOSSALARINI TAKOMILLASHTIRISHNING QIYOSIY TAHLILI	70
Hasanov Bahrom Bo'ronovich	
XORIJIY TADBIRKORLIK RIVOJLANISHIGA XALQARO IQTISODIY INTEGRATSIYANING TA'SIRI.....	76
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
SULFIDLI POLIMETALL RUDALARNI SELEKTIV FLOTATSIYALASHDA YANGI AVLOD REAGENTLARINI QO'LLASHNING TEXNOLOGIK YECHIMLARI TAHLILI.....	79
Xushvaqтова Zamira Hikmatulloyevna, Saidaxmedov Aktam Abdisamiyevich	
LOGICLABUZ: A BROWSER-NATIVE CO-SIMULATION PLATFORM FOR THE VIRTUALIZATION OF MULTI-MCU ROBOTIC SYSTEMS	84
Ergashev Adizbek Kamol ugli	
DUBAY IQTISODIYOTINING DIVERSIFIKATSIYALASHUV BOSQICHLARI VA UNDAN O'ZBEKISTONDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	94
Dilmira Abdumalikovna Shamusarova	
MINTAQADA TIBBIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO MODELLARI.....	99
Yusupova Mehrigon O'ktamovna	
EKONOMETRIK MODELLARNI TANLASH VA ULARNING SIFATINI BAHOLASHDA INTEGRAL MEZONNI QO'LLASH	104
Turayev Baxtiyor Ergashevich	

PHP VA SUN'YI INTELLEKT SINERGIYASI: LARAVEL ASOSIDA INTELLEKTUAL VEB-TIZIMLARNI LOYIHALASH ARXITEKTURASI.....	110
Jo'rayev To'xtasin, Abdusattarov Odiljon, Boymatov Mexrojiddin, Temirova Orifa, Yuldashboyev Shermuxammad	
CORPORATE GOVERNANCE QUALITY, FOREIGN DIRECT INVESTMENT, AND ECONOMIC GROWTH: A PANEL ECONOMETRIC ANALYSIS OF CENTRAL ASIAN COUNTRIES (2003–2024).....	119
Yusufjon Pulatov	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH VA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	129
Sheraliyev Olimjon O'ktam o'g'li	
МЕХАНИЗМ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КРУПНЫХ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	135
T.T. Жураев	
XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA HUDUDIY BANDLIKNI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI	140
Azadova Gulnoza Sardorbekovna	
YASHIL IQTISODIYOT, RESURS SAMARADORLIGI, TABIIY KAPITAL, AYLANMA IQTISODIYOT, EKOLOGIK SAMARADORLIK VA INKLYUZIV O'SISH TUSHUNCHALARINING ILMIY EVOLYUTSIYASI TAHLILI	146
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
РОЛЬ АЛГОРИТМОВ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ НА СОВРЕМЕННЫХ РЫНКАХ КАПИТАЛА	153
Алиева Сусанна Сейрановна	
РОЛЬ АЛГОРИТМОВ В ПРОЦЕССЕ ПРИНЯТИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ НА СОВРЕМЕННЫХ РЫНКАХ КАПИТАЛА	153
Алиева Сусанна Сейрановна	
BUXORO VILOYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALAR FAOLIYATI VA ASOSIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI.....	160
Ibragimov Aziz Turayevich	
ALOQA XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARDA SOLIQLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	168
Shirinov Uchqun, Bahodirova Madinabonu	
TA'LIM XIZMATLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING SWOT VA OMILLI TAHLILI.....	176
Alimova Shamsiya Abidovna	
ВЫЗОВЫ РАЗВИВАЮЩИХСЯ РЫНКОВ: ИНФРАСТРУКТУРНАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ, ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ.....	182
Умарова Шахноза Акбаровна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA QUYOSH ENERGIYASIGA ASOSLANGAN YOMG'IRLATIB SUG'ORISH TIZIMINING IQTISODIY-EKOLOGIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	190
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna	
TIJORAT BANKLARI KREDITLARINING DAROMADLILIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	200
Ulug'bek Abraxmatov	
ZAMONAVIY TELEKOMMUNIKATSIYA TARMOQLARIDA TRAFIK TURLARINING XUSUSIYATLARI VA ULARNING XIZMAT KO'RSATISH SIFATIGA TA'SIRI.....	204
Abdujapparova M.B., Mirxosilov M.M.	
TURIZMNI MINTAQAVIY RIVOJLANTIRISHDA KLASTERLASH MODELINING TAMOYILLARI VA TARKIBIY ELEMENTLARI	209
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
DIGITAL TECHNOLOGIES AND FOOD SECURITY IN DEVELOPED COUNTRIES	214
Rakhmatova Mukhlisa Dilshod qizi	

THE ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR OF UZBEKISTAN: AN ECONOMETRIC ANALYSIS	221
Toshmurod Kulmanov, Sarvar Urinov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION JARAYONLARNI MOLIYALASHTIRISHNING MATEMATIK MODELI	228
Ishniyazov Baxrom Normamatovich, A'zam Qutbiddin A'zamzoda	
ОБЯЗАТЕЛЬНОЕ МЕДИЦИНСКОЕ СТРАХОВАНИЕ В КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ	234
Омокеев Максымбек Конколойевич	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI	239
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
МАХАЛЛИЙ БЮДЖЕТ ХАРАЖАТЛАРИ САМАРАЛИ ИЖРОСИНING MOLIYAVIY MUSTAQILLIKKA TA'SIRI	244
Usmonov Parviz Shavkatovich	
О'ZBEKISTONDA NAQD PULLARNING AYLANMASINI QISQARTIRISH IMKONIYATLARI	249
Gadoyev So'hrob Jumakulovich	
СОЦИАЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ УСЛУГ	258
Абдуллаева Зульфия Иззатовна	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA IJTIMOIIY-IQTISODIY ISLOHOTLAR TAHLILI	263
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЧУВСТВИТЕЛЬНОСТИ ОБЪЁМА ИНВЕСТИЦИЙ К УРОВНЮ ИНФОРМАЦИОННОЙ ПРОЗРАЧНОСТИ РЕГИОНАЛЬНЫХ РЫНКОВ	270
Бекматов Акмал Курбонмахматович	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOT SALOHİYATINI OSHIRISH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	277
Samandarov Jamshidbek Davronbekovich	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSIYA JARAYONLARI RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ISTIQBOLDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	283
Quvatova Gulzoda Faxriddin qizi	

TURISTIK DESTINATSIYA TUSHUNCHASIGA ILMIY YONDASHUVLAR

Bekberganov Izzat Hurmat o'g'li

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti
"Tashqi iqtisodiy faoliyat" kafedrasida doktoranti
E-mail: ihbek12221@mail.ru

Annotatsiya. Turistik destinatsiya zamonaviy turizm nazariyasining eng muhim kategoriyalaridan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada turistik destinatsiya tushunchasiga berilgan ilmiy ta'riflar tahlil qilinib, ularning nazariy evolyutsiyasi o'rganilgan. Tadqiqot davomida geografik, marketing, boshqaruv va tizimli yondashuvlar asosida shakllangan ta'riflar qiyosiy tahlil qilindi. Tahlil natijasida mavjud ta'riflarning aksariyati destinatsiyaning alohida jihatlarini yoritishi, biroq uning kompleks mohiyatini to'liq ifodalay olmasligi aniqlandi. Mavjud yondashuvlarning umumiy elementlari tizimlashtirilib, turistik destinatsiyaning integrallashgan ta'rifi ishlab chiqildi. Tadqiqot natijasida turistik destinatsiya davlat, xususiy sektor va turistlarning o'zaro ta'siri natijasida shakllanuvchi ko'p qirrali hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizim sifatida talqin etildi.

Kalit so'zlar: turistik destinatsiya, destinatsiya nazariyasi, destinatsiya boshqaruvi, manfaatdor tomonlar, turizm tizimi, destinatsiya jozibadorligi, integrallashgan ta'rif, turizm nazariyasi.

Abstract. Tourist destination is one of the most important categories of modern tourism theory. This article analyzes scientific definitions of the concept of tourist destination and examines their theoretical evolution. During the study, definitions formed on the basis of geographical, marketing, managerial and systemic approaches were comparatively analyzed. The analysis revealed that most existing definitions highlight separate aspects of a destination but do not fully express its complex essence. The common elements of existing approaches were systematized, and an integrated definition of tourist destination was developed. As a result of the study, tourist destination is interpreted as a multifaceted territorial socio-economic system formed through the interaction of the state, the private sector and tourists.

Keywords: tourist destination, destination theory, destination management, stakeholders, tourism system, destination attractiveness, integrated definition, tourism theory.

Аннотация. Туристическая дестинация является одной из важнейших категорий современной теории туризма. В данной статье проанализированы научные определения понятия туристической дестинации и изучена их теоретическая эволюция. В ходе исследования был проведен сравнительный анализ определений, сформированных на основе географического, маркетингового, управленческого и системного подходов. В результате анализа установлено, что большинство существующих определений раскрывает отдельные аспекты дестинации, однако не в полной мере отражает её комплексную сущность. Были систематизированы общие элементы существующих подходов и разработано интегрированное определение туристической дестинации. По результатам исследования туристическая дестинация трактуется как многогранная территориальная социально-экономическая система, формирующаяся в результате взаимодействия государства, частного сектора и туристов.

Ключевые слова: туристическая дестинация, теория дестинации, управление дестинацией, стейкхолдеры, система туризма, привлекательность дестинации, интегрированное определение, теория туризма.

KIRISH

Turizmning jahon iqtisodiyotidagi ahamiyati ortib borayotgan bir sharoitda turistik destinatsiyalar turizm industriyasining markaziy elementi sifatida namoyon bo'lmoqda. Mamlakatlar va hududlarning turistik salohiyatini rivojlantirish, turistlar oqimini ko'paytirish hamda raqobatbardoshlikni oshirish ko'p jihatdan destinatsiyalarning samarali shakllanishi va boshqarilishiga bog'liq. Shunga qaramasdan, turizm nazariyasida "turistik destinatsiya" tushunchasining yagona va umume'tirof etilgan ta'rifi mavjud emas. Turli davrlarda olib borilgan tadqiqotlar destinatsiyani turli nuqtayi nazarlardan talqin qilgan. Natijada ilmiy adabiyotlarda geografik, marketing, boshqaruv, tizimli va tajribaviy yondashuvlar shakllangan. Mazkur tadqiqotning maqsadi turistik destinatsiya tushunchasiga berilgan ilmiy ta'riflarni tizimli tahlil qilish hamda ularning umumiy jihatlarini asosida integrallashgan ta'rif ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Turistik destinatsiya tushunchasiga oid dastlabki ilmiy qarashlar geografik yondashuv asosida

shakllangan. Leiper destinatsiyani turistlar tashrif buyuradigan geografik hudud sifatida tavsiflaydi. Mazkur yondashuv destinatsiyaning hududiy xususiyatlariga urg'u beradi. Keyinchalik destinatsiyaning marketing jihatlarini rivojlantirib, Kotler va hammualliflar destinatsiyani turistik bozorga taklif etiluvchi murakkab mahsulot sifatida talqin qilganlar. Ushbu yondashuvda destinatsiyaning jozibadorligi va raqobatbardoshligi asosiy omil sifatida qaraladi. Ritchie va Crouch destinatsiyani turistik resurslar, xizmatlar va infratuzilma majmuasidan iborat raqobatbardosh tizim sifatida izohlaydilar. Ularning tadqiqotlarida barqaror rivojlanish va destinatsiya raqobatbardoshligi markaziy o'rin egallaydi. Beritelli va boshqalar destinatsiyani manfaatdor tomonlarning o'zaro hamkorligi natijasida boshqariladigan tizim sifatida ko'rib chiqqanlar. Bunday yondashuv stakeholder nazariyasi va destinatsiya boshqaruvi konsepsiyalarining rivojlanishiga asos bo'lgan. So'nggi yillarda Baggio va hammualliflar destinatsiyani murakkab adaptiv tizim sifatida tavsiflab, unda ko'plab subyektlarning o'zaro bog'liqligini asoslab berganlar. Mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, turistik destinatsiya tushunchasining yagona integrallashgan ta'rifi hali shakllanmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, kontent-tahlil, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanildi. Turistik destinatsiyaga oid ilmiy adabiyotlarda uchraydigan ta'riflar mazmun jihatidan tahlil qilinib, ularning tarkibiy elementlari ajratib olindi. Shuningdek, ta'riflarning evolyutsion rivojlanishi o'rganilib, ularning umumiy va farqlovchi jihatlarini aniqlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Turistik destinatsiyaga berilgan ta'riflarning tahlili ularning mazmunida bir qator umumiy elementlar mavjudligini ko'rsatdi.

1-jadval
Turistik destinatsiya ta'riflarining asosiy komponentlari

Komponent	Uchrash darajasi
Hudud	Juda yuqori
Jozibadorlik	Yuqori
Turistik resurslar	Yuqori
Infratuzilma	Yuqori
Xizmatlar	Yuqori
Turist tajribasi	O'rta
Boshqaruv	O'rta
Manfaatdor tomonlar	O'rta
Hamkorlik	O'rta
Qiyamat yaratish	O'rta

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, destinatsiya tushunchasi tarixiy rivojlanish davomida oddiy geografik hudud talqinidan murakkab ijtimoiy-iqtisodiy tizim talqiniga qadar evolyutsiyalashgan. Mazkur tadqiqot doirasida turistik destinatsiyaning quyidagi konseptual modeli taklif etiladi:

Davlat → siyosat, infratuzilma va tartibga solish
Xususiy sektor → xizmatlar, investitsiyalar va innovatsiyalar
Turist → talab, tajriba va destinatsiya imiji

Shu asosda quyidagi mualliflik ta'rifi ishlab chiqildi: "Turistik destinatsiya — turistlar uchun jozibadorlik kasb etuvchi tabiiy, madaniy, tarixiy va iqtisodiy resurslar, infratuzilma hamda xizmatlar majmuasidan iborat bo'lib, davlat, xususiy sektor va turistlarning o'zaro ta'siri natijasida shakllanuvchi, rivojlanuvchi va qiymat yaratuvchi ko'p qirrali hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimdir".

Mazkur ta'rif destinatsiyaning geografik, marketing, boshqaruv va tizimli jihatlarini yagona konseptual asosda birlashtiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari turistik destinatsiya tushunchasi bo'yicha mavjud ilmiy qarashlarning xilma-xilligini ko'rsatdi. Aniqlanishicha, har bir yondashuv destinatsiyaning muayyan jihatini yoritgan bo'lsa-da, uning kompleks mohiyatini to'liq ifodalab bera olmaydi. O'tkazilgan qiyosiy tahlil asosida turistik destinatsiyaning asosiy tarkibiy elementlari tizimlashtirildi va integrallashgan ta'rif ishlab chiqildi. Taklif etilgan ta'rif destinatsiyani hududiy makon, turistik resurslar, infratuzilma, xizmatlar va manfaatdor tomonlarning o'zaro hamkorligi birligi sifatida talqin qiladi. Kelgusida: destinatsiyaning konseptual modelini empirik sinovdan o'tkazish; davlat, xususiy sektor va turistlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik darajasini baholash; destinatsiya samaradorligini o'lchash indikatorlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy yo'nalishlar sifatida tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Leiper N. Tourist attraction systems // *Annals of Tourism Research*. – 1990. – Vol. 17, Issue 3. – P. 367–384. DOI: [https://doi.org/10.1016/0160-7383\(90\)90004-B](https://doi.org/10.1016/0160-7383(90)90004-B)
2. Kotler P., Haider D. H., Rein I. J. *Marketing Places: Attracting Investment, Industry, and Tourism to Cities, States, and Nations*. – New York: Free Press, 1993. – 388 p.
3. Ritchie J. R. B., Crouch G. I. *The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective*. – Wallingford: CABI Publishing, 2003. – 272 p. DOI: <https://doi.org/10.1079/9780851996646.0000>
4. Beritelli P., Bieger T., Laesser C. Destination governance: Using corporate governance theories as a foundation for effective destination management // *Journal of Travel Research*. – 2007. – Vol. 46, Issue 1. – P. 96–107. DOI: <https://doi.org/10.1177/0047287507302385>
5. Baggio R., Scott N., Cooper C. Improving tourism destination governance: A complexity science approach // *Tourism Review*. – 2010. – Vol. 65, Issue 4. – P. 51–60. DOI: <https://doi.org/10.1108/16605371011093863>
6. Sautter E. T., Leisen B. Managing stakeholders: A tourism planning model // *Annals of Tourism Research*. – 1999. – Vol. 26, Issue 2. – P. 312–328. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0160-7383\(98\)00097-8](https://doi.org/10.1016/S0160-7383(98)00097-8)
7. Roxas F. M. Y., Rivera J. P. R., Gutierrez E. L. M. Mapping stakeholders' roles in governing sustainable tourism destinations // *Journal of Hospitality and Tourism Management*. – 2020. – Vol. 45. – P. 387–398. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2020.09.005>

muhandislik

& iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100